

dels altres per poder suposar que hi ha hagut malentès dels cartògrafs amb un dels anteriors.

ETIM. Sobreentès, naturalment, que hi ha *bānī* 'fills de', 'els de', el NP que s'hi combina és el ben conegut derivat de l'arrel comuna *frǧ* 'obrir, separar' i 'acontentar', font de NPP en tots els països arabòfons, p. ex. 5 noms a l'Aràbia (Hess, 44), en particular *Faraǧ* allí, a Egipte (Littmann, 87) i a Algèria (GGAlg., 144b). Recordem el cèlebre savi cristià *Abu l-Faraǧ*, i a Espanya *Abd-Allah ben Al-Faraǧ* en el cordovès ¹⁰ *Alḥošanī* (p. 18 del text ar.). D'aquí el clàssic *Alfarache* (*Guzmán de Alf-*) de Mateo Alemán, forma abreujada del nom del poble *Aznaljarache* de Sevilla, que és compost *ḥiṣn al-faraǧ* 'castell d'*Al-Faraǧ*'. Si la grafia amb *-rr-* del (5) té alguna realitat, es podria ¹⁵ tractar de *Faraǧ* que consta també com a NP m. i *Ferraǧa* f. que consten també a Algèria (145b) i com a mots vius en Boqtor (Dozy, *Suppl.*).

També el trobem en docs. de Tortosa, del S. XII, com a NP morisc. *Faraix sarracenus* havia tingut una heretat a Xerta (doc. S. XII, *Li. Bl. Stes. Creus*, § 394). Amb *Ibn-: Avin-faraio arraex*, Xerta, a. 1164 (ib., p. 115.2), i segons l'índex «*Davi Farago Larraic*» en un altre doc. de la colle. (amb n.º err. a l'índex). *Miguel Faraig* 1588 (Traver, *Antigs. Cast. Pna.*, 454), *Barran-* ²⁵ *quet de Farag* te. Loxa (xxxiii, 27.25). N'hi havia també una variant amb *-ún* (probablement el pl. àrab-ic): *Ave Faragun Larais*, a. 1158 Tort. (ib., § 79); i *Farazone saracenus*, Xerta, a. 1184 (*Li. Fe. Ma.* I, 496).

Encara que segons les normes clàssiques s'accentua- ³⁰ va *Fáraǧ*, el vulgar traslladava l'accent a la final. La variant *-fo-* (3) podria ser real, pel timbre velar que el *r* dona a la *a* en àrab. En canvi descartem que tinguin el mateix origen les formes *Benioraix*, *-ereix*, *-horays* i semblants, d'una alqueria de Val. de la qual troba ci- ³⁵ tes Chabàs en el *Rept.*, perquè mai un *-f-* originària no es pogué perdre ni tornar aspirada en hispano-àrab ni en català. Potser d'un diminutiu *ʿuráǧis* de l'arrel *ʿrs* de la qual Hess (p. 396) registra dos NPP a Aràbia (*ʿArsa* i *ʿArsán*).

Serreta de Benifarbia, del terme de Llutxent (Vall ⁴⁵ d'Albaida) (xxxI, 193.16).

Alfarabí és nom d'un cèlebre filòsof, però aquest nom no deu ser verament àrab (no hi ha arrel àr. *frb*). Més aviat es tractarà, doncs, de la ben coneguda arrel *brw* 'lluïtar', 'tirar' (fletxes etc.) (*RMa*, 83 «pug- ⁵⁰ na, telum») d'on *harbíya* a Aràbia (Hess, 18, amb altres NPP d'aquesta arrel).

Farda, Bini ~, V. vol. I, 136

FARDATXO

El Fardatxo, nom de sengles partides dels termes d'Alcoi i de Sella (xxxv, 3.16; xxxv, 106.23). Una ⁶⁰

altra de Sella: *El Fardatxet* (xxxv, 106.23).

Racó dels Fardatxos a Mutxamel (Alacantí) (xxxvi, 102.16); i *Fatxardet*, partida del terme de Torrent de l'Horta (xxx, 138.21), amb metàtesi de la *tx*.

La Fardatxera, partida del terme de Bocairent (Vall d'Albaida) (xxxiv, 56.13).

Fardatxo és el nom més general del 'llangardaix' en el País Valencià (*DECat* v, 70a-72). J. F. C.

FARENA

Llogaret de les muntanyes de Prades, agregat a Mont-ral. És una mica elevat a l'esq. del riu Brugent, afl. del Francolí, en el camí de La Riba a Capafonts i Prades.

PRON. LOC.: *faréna* a Vilanova de Prades, Casac. 1920; *faréna/farénə* a Cornudella (1932); *farénə* a Capafonts, i *farénə* a Castellfollit de Poblet (1933).

Explica Josep Iglésies, en la *Guia de les Muntanyes de Prades*, 1930: a 3 h. de La Riba. *Farena*, llogaret amb parròquia, a 600 alt., és més poblat que el poble de Mont-ral: «les cases, en el declivi més assolellat d'un promontori damunt del riu; és vora d'un eixamplament del fons de la vall, el qual es conrea; hi ha una petita església evidentment romànica (segons les fotos, potser del S. XII); sobre el camí 0h12 abans d'arribar al poble, s'obre l'avenc de Roca d'Abelles, molt profund i bifurcat» (p. 178); al peu 0h03 més enllà, hi ha la Font de Farena; abans d'arribar-hi s'ha travessat la *gorja de l'Esqueix* en el curs del Brugent (pàg. 177).

MENCIONS ANT. 1155, mes de març: Ramon Bg. IV dona a P. Bg. de Vilafranca: «--- baiuliam de ipsa populatione d'enduas aquas --- que noviter appellat *Villasalva* [identificat amb Montblanc] --- etiam --- tot isto territorio sicut inchoa<t a>b aqua *Fran-* ⁴⁰ *culini* et ascendit per rivum *Brugent* usque in *Fanenam* et vadit ad ipsum Eschamel et revertit ad *Miravet* ---». 1 29 abril 1155: R. Bg. IV, modifica aquella disposició deixant-hi ús d'algunes terres i cases als habitants de *Duas-Aguas* i *Vilaverd*, afr.: «I --- ante *Pinatell* --- serra de *Penna Freita* --- torrente de *Fons-* ⁴⁵ *calles*; II --- aquam de *rivo Brugent* usque ad passum de *Fanena* --- III --- *Cugullons* --- IV *Talad de Barberà* ---», publ. Font i Rius (ibid., § 99, p. 153.6f), segons una còpia de 1557; 1496, en el fogatge: «*Fanena* y son terme es del dit comdat <de Prades> --- comparegueren Mn. Marcó vicari e P. V. Vallverdú balie --- sumen 5 focs» (Josep Iglésies, *La població segons el fogatge de 1496*, Reus 1987, p. 223).

Des del S. XVI en la forma moderna dissimlada: 1553: «J. Vallverdú jurat del loch de *Farena* denuncia los focs. *Farena*» (segueixen 7 NPP) (id., *Fog. de* ⁵⁵ *1553* II, p. 211). Eugeni Perea, de Riudoms, em comunica (III, 1909) que troba de nou *Farena* en capbreus locals de 1615, i 1789, i *Alfarena* en un assentament baptismal anys 1696-1726.

(2) Un duplicat: *Farena*, pda. de terra, hort, mas i font del te. de La Morera de Montsant. Pron.: *faréna*